

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS EIKEV • MAAMAR 4

ארץ הרים ובקעות למטר השמים תשתה מים

“A land of mountains and valleys; to
the rain of heaven it drinks water”

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok

LikuteiTorah.com

THE CHASSIDISHE PARSHA

likuteitorah.com/likutei-torah/eikev/4/

1 ארץ הרים ובקעות למטר השמים תשתה מים. (מענין ארץ הרים ובקעות ברבות ס"פ ראה ובילקוט בשם הספרי ומענין למטר השמים ברבות בראשית פ"ג) (דט"ז ב')

"A land of mountains and valleys; to the rain of heaven it drinks water." (On "a land of mountains and valleys," [see] the Midrash Rabbah at the end of Parshas Re'eh, and the Yalkut in the name of the Sifri; and on "to the rain of heaven," Bereishis Rabbah, chapter 13.) (Folio 16b.)

בשלח ר"פ כ"ה (קמ"א ג') בקהלת רבה בפסוק והארץ לעולם עומדת ור"פ כל הנחלים הולכים אל הים גמרא פרק קמא דתענית (ד"ט ע"ב) פרק ב' דבבא בתרא (ד"ט סע"א [סוף עמוד א]).

[Shemos Rabbah,] Beshalach, at the beginning of chapter 25 (141c); Koheles Rabbah on the verse "and the earth stands forever," and at the beginning of [the section on] "All the rivers go to the sea"; the Gemara, the first chapter of Taanis (folio 9b); the second chapter of Bava Basra (folio 19, end of side a).

להבין מה שכתוב למטר כי ממטר הל"ל [הוה ליה למימר]. הנה כתיב כי בצלם אלקים עשה את האדם פ"י צלם הוא צורה בולטת שכשמדפיסים בה נעשה שוקע כמבואר גבי רצועות של תפילין של

To understand what is written, "to the rain" (lemetar), for it should have said "from the rain" (mimetar). Now, it is written, "For in the image (tzelem) of G-d He made man." The meaning: a tzelem is a raised form which, when one stamps with it, becomes sunken, as is explained concerning the straps of the tefillin of the

ראש שאדם הוא כחותם המתהפך משמאל של מעלה נעשה ימין למטה [כן הוא במשנת חסידים בתיקון תפילין פרק י"ד אות ה' שהאדם הוא לגבי ז"א כחותם המתהפך ועיין מ"ש מענין רצועות דתש"ר [דתפילין של ראש] בד"ה שימני כחותם]

head: that man is like a seal that is reversed; from left above, it becomes right below. [So it is in Mishnas Chassidim, Tikkun Tefillin, chapter 14, section 5: that man, in relation to Z'eir Anpin (the emotive attributes), is like a seal that is reversed. And see what is written on the matter of the straps of the tefillin of the head in the discourse beginning "Set me as a seal."]

והענין דכתיב לך ה' הגדולה והוא מדת חסדו שבאה מגדולתו ונהפך הוא למטה כדאשכחן באברהם אבינו ע"ה [עליו השלום] ואנכי עפר ואפר דהנה עיקר החסד להשפיע מחייו

The explanation: it is written, "Yours, Havayah, is the greatness," and this is the attribute of His kindness, which comes from His greatness. And below, it is reversed, as we find with Avraham our father, peace be upon him: "and I am dust and ashes." For the essence of kindness is to give from one's own living

ולא ממותרות שלו שזו מדת ישמעאל רק כמו שמצינו שבחזרתו פרע הקפותיו שלא לומר שחייך קודמין מפני שמשים עצמו כשיריים

and not from one's surplus, for that is the attribute of Yishmael; rather, as we find that on his return he paid off his credit debts, so as not to say "your life comes first," because he makes himself like leftovers.

וזהו בחינת מים שיורדין לעולם למקום נמוך [נמצא מבחי' מדת הגדולה שלמעלה נמשך למטה בחי' חסד דמ"ה [דשם מ"ה] שהוא הביטול להיות משים עצמו כשיריים

And this is the aspect of water, which always descends to a low place. [It follows that from the level of the attribute of greatness above, there is drawn down below the level of the Chesed (kindness) of Mah, which is the self-nullification (bittul) of making oneself like leftovers;

וזהו הנמשל מחותם בולט שכשמדפיסים בו נעשה למטה בחי' שקיעה ועמ"ש בזה באריכות בד"ה שימני כחותם הנ"ל]

and this is what is illustrated by a raised seal which, when one stamps with it, becomes below the aspect of sunkenness. And see what is written about this at length in the discourse beginning "Set me as a seal," mentioned above.]

והנה אהבת ה' בלב עמו כאש בוערה כדכתיב רשפיה רשפי אש כמו שהאש חפצה בטבעה לעלות למעלה בשרשה כן נפשות בני ישראל חפצן לדבקה בה' ולצאת מהגוף

Now, the love of G-d in the heart of His people is like a burning fire, as it is written, "Its flashes are flashes of fire": just as fire by its nature desires to rise upward to its root, so the souls of the children of Israel desire to cleave to G-d and to leave the body.

וזהו בחי' הסתלקות משמאל שלמעלה נעשה ימין למטה [ועמ"ש מזה ג"כ בסמוך בד"ה ויאכילך את המן] וזהו שכתוב ארץ הרים ובקעות ובאתעדל"ת [ובאתערוטא דלתתא] הנה.

And this is the aspect of withdrawal (histalkus): from left above, it becomes right below. [And see what is written about this, too, nearby, in the discourse beginning "And He fed you the manna."] And this is what is written, "a land of mountains and valleys." And in the arousal from below (is- arusa dilesata), then,

לפיכך הם ב' בחי' אש ומים [פ"י כי ארץ היא כנס"י [כנסת ישראל] יש בה הרים היינו אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] בבחי' רצוא וזהו ענין כאברהם שקראו הר כו'

therefore, there are two aspects: fire and water. [The meaning: "land" is the Congregation of Israel (Knesses Yisrael). It has "mountains," that is, the arousal from below in the mode of ratzo (running forth); and this is the meaning of "like Avraham, who called it a mountain," etc.]

והרים לשון רבים כי יש כמה בחי' הר יש אהבה בשמחה ויש במרירות כו' כמ"ש מזה בד"ה

And "mountains" is in the plural, because there are several aspects of "mountain": there is love with joy, and there is [love] with bitterness, etc., as is explained about this in the discourse beginning

כי ההרים ימושו ובד"ה שימני חותם ודרך כלל הרים היינו אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] בבחי' חותם בולט שמלמטה למעלה וזהו בחי' אש.

"For the mountains may depart," and in the discourse beginning "Set me as a seal." And in general, "mountains" are the arousal from below in the mode of a raised seal, from below upward; and this is the aspect of fire.

אבל בקעות הוא בחי' חותם שוקע שמלמטה היינו בחינת ביטול ובחי' יראה בחי' משים עצמו כשיריים ועי' מ"ש בד"ה שמע ישראל בפ"י ונשב בגיא כו'.

But "valleys" are the aspect of a sunken seal from below, that is, the level of self-nullification and the level of awe, the level of making oneself like leftovers. And see what is written in the discourse beginning "Hear, O Israel," in the explanation of "And we dwelt in the valley," etc.

2 ובקעות לשון רבים כי יש ג"כ בחי' יראה תתאה ויראה עילאה כו' וכידוע אשר ד' אותיות הוי' הן דחילו ורחימו רחימו ודחילו הרי ב"פ [ב' פעמים] רחימו וב"פ [וב' פעמים] דחילו.

And "valleys" is in the plural, because there are also the levels of lower awe (yirah tata'ah) and higher awe (yirah ila'ah), etc. And as is known, the four letters of the Name Havayah are awe and love (dechilu urechimu), love and awe (rechimu udechilu); thus there is love twice and awe twice.

ואפשר שזהו הרים ובקעות ב'בחי' הרים ב' בחינות בקעות כו' והנה אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] הנמשך מלמעלה ע"י אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] שבבחי' מים דלתתא גדולה ועליונה י ותר מאתעדל"ע [מאתערותא דלעילא]

And possibly this is [the meaning of] “mountains and valleys”: two aspects of mountains, two aspects of valleys, etc.] Now, the arousal from above (isarusa dile'eila) that is drawn down from above through the arousal from below that is in the mode of water below is greater and higher than the arousal from above

הנמשך ע"י אש [כי מבחי' אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] שבבחי' חותם בולט שמלמטה נמשך מלמעלה בחי' חותם שוקע ומאתעדל"ת [ומאתערותא דלתתא] שבבחי' שקיעה וביטול נמשך אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] גילוי בחי' חותם בולט

that is drawn down through fire. [For from the arousal from below that is in the mode of a raised seal from below, there is drawn down from above the aspect of a sunken seal; and from the arousal from below that is in the mode of sinking and self-nullification, there is drawn down an arousal from above, a revelation of the aspect of a raised seal,

דהיינו גילוי אור א"ס בלי לבושים המסתירים ולא יכנף עוד כו' וכמ"ש כ"ז [כל זה] ע"פ שימני כחותם הנ"ל וא"כ אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] שבבחי' מים

that is, a revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof) without concealing garments, “and [your Teacher] will no longer be hidden,” etc., and as all this is explained on [the verse] “Set me as a seal,” mentioned above. And if so, the arousal from below that is in the mode of water,

שהוא בחי' שקיעה וביטול משים עצמו כשיריים ממשיך אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] עליונה יותר ממה שנמשך על ידי אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] בבחי' רשפי אש.

which is the aspect of sinking and self-nullification, making oneself like leftovers, draws down a higher arousal from above than what is drawn down through the arousal from below in the mode of “flashes of fire.”

ואפשר לומר שזה מרומז ג"כ בפ"י ארץ הרים ובקעות שמחותם בולט שלמעלה נעשה למטה בחי' שקיעה וביטול כו' [שקיעה וביטול כו']

And it is possible to say that this, too, is alluded to in the meaning of “a land of mountains and valleys”: that from the raised seal above there comes to be, below, the aspect of sinking and self-nullification, etc.]

ולכן ארמי יעקב מים ליין להמשיך ברכה עליונה יותר (ועי' בזהר בלק דף קפ"ט סע"א [סוף עמוד א] בע"א [באופן אחר] קצת) וזהו למטר השמים תשתה מים כאדם השותה לחבירו שיחזור וישתה לו.

Therefore Yaakov cast water into the wine, to draw down a higher blessing (and see the Zohar, Balak, folio 189, end of side a, [explained] somewhat differently). And this is "to the rain of heaven it drinks water": like a person who drinks to his fellow so that he will drink to him in return.

[פי' שזהו העלאת מיין נוקבין להמשיך מיין דוכרין הנק' מטר השמים. ועמ"ש ע"פ אם בחקתי כו' בענין ונתתי גשמיכם כו'.

[The meaning: this is the raising of mayin nukvin (feminine waters) to draw down mayin duchrin (masculine waters), which are called "the rain of heaven." And see what is written on [the verse] "If in My statutes," etc., on the matter of "I will give your rains," etc.

ואפשר עד"ז י"ל [יש לומר] ג"כ ענין ניסוך המים שהיה בחג הסוכות כל שבעת ימי החג. כי

And possibly, along these lines, one may also explain the matter of the water libation, which took place on the festival of Sukkos all seven days of the festival. For

הנה ענין ניסוך היין הוא בחינת שמחה והוא כמו חותם בולט ששמלמטה. בחי' שמחת הנפש באהבה רבה לה'.

the matter of the wine libation is the aspect of joy, and it is like a raised seal from below: the aspect of the soul's joy in great love (ahavah rabbah) for G-d.

וזהו ענין שיר הלויים על היין. אבל ניסוך המים הוא בחי' חכמה כח מה בחי' ביטול שהוא בחי' חותם שוקע שמלמטה.

And this is the meaning of the Levites' song over the wine. But the water libation is the aspect of Chochmah (wisdom), koach mah (the power of "what"), the aspect of self-nullification, which is the aspect of a sunken seal from below.

3 והנה בשמיני עצרת אומרים מוריד הגשם שזהו המשכת מ"ד [מיין דוכרין] מלמעלה להיות נקלט גילוי אור א"ס ב"ה

Now, on Shemini Atzeres we say, "He causes the rain to fall," which is the drawing down of mayin duchrin (masculine waters) from above, so that the revelation of the Infinite Light (Or Ein Sof), blessed be He, will be received

בנשיי [בנשמות ישראל] מקרב איש ולב עמוק ועמ"ש מזה בד"ה תורה צוה וע"ז נאמר למטר השמים תשתה מים שכדי להמשיך המשכה עליונה זו דמטר השמים שבשמיני עצרת.

in the souls of Israel, from "the inward part of a man, and a deep heart." And see what is written about this in the discourse beginning "Torah tzivah" ("The Torah [that Moshe] commanded"). And about this it is said, "to the rain of heaven it drinks water": that in order to draw down this supernal flow of "the rain of heaven" on Shemini Atzeres,

הוא ע"י ניסוך המים בחג הסוכות. וזהו המשל הנ"ל כאדם השותה לחבירו כדי שיחזור וישתה לו it is through the water libation on the festival of Sukkos. And this is the analogy mentioned above: like a person who drinks to his fellow so that he will drink to him in return.

והנה על פי זה יובן הפסוק מי אל כמוך נושא עון כו' לשארית נחלתו וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] בפ"ב [בפרק ב'] דר"ה [דראש השנה] (דף י"ז) דפ"י לשארית היינו למי שמשמים עצמו כשירי"ם.

Now, on this basis the verse will be understood, "Who is a G-d like You, who bears iniquity," etc., "for the remnant of His heritage"; and our Sages, of blessed memory, said in the second chapter of Rosh HaShanah (folio 17) that "for the remnant" means for one who makes himself like leftovers.

ויש לבאר תחלה ענין שבספרי מקובלים הקדמונים נק' המדות עליונות גג"ת [גדולה גבורה תפארת] גדולה גבורה תפארת היינו שמדת חסדו ית' נק' בשם גדולה

But first we must explain the matter that in the books of the early Kabbalists the supernal emotive attributes (middos) are called [by the initials] GGT, Gedulah, Gevurah, Tiferes; that is, the attribute of His kindness, may He be blessed, is called by the name Gedulah (greatness);

רק בע"ח [בעץ חיים] נזכר הכל חג"ת [חסד גבורה תפארת] שנק' המדה בשם חסד ובפסוק כתיב ג"כ לך ה' הגדולה והגבורה כו'.

only in Etz Chaim is it all mentioned as Chesed, Gevurah, Tiferes, where the attribute is called by the name Chesed (kindness). And in the verse, too, it is written, "Yours, Havayah, is the greatness (Gedulah) and the might (Gevurah)," etc.

4 והענין כי באמת בא"ס ב"ה לא שייך לומר שישפיע חסד רק מחמת כי לגדולתו אין חקר וכמ"ש ארך אפים וגדל חסד כי

The explanation: in truth, with regard to the Infinite One (Ein Sof), blessed be He, one cannot say that He bestows kindness except because "His greatness is unsearchable," as it is written, "slow to anger (erech apayim, literally 'long of face') and great in kindness." For

הנה באור פני מלך חיים ולהיותו ית' נק' ארך אפים ע"כ נמשך להיות וגדל חסד כו' וכמ"ש במ"א

"in the light of the King's face is life"; and because He, may He be blessed, is called erech apayim, therefore it is drawn forth to be "great in kindness," etc., as is explained elsewhere.

ולכן הוא חסד אין קץ ותכלית לחסדו הטוב וזהו מדת ורב חסד עיין בזהר באדרת נשא (דקל"ג ע"ב)

Therefore it is a kindness [such that] there is no end or limit to His good kindness; and this is the attribute of "abundant in kindness." See the Zohar, in the Idra of Nasso (folio 133b).

אמנם בחיי חסד זה שמצד הגדולה זהו דייקא במדת א"ס ב"ה אשר לגדולתו אין חקר כי הוא לבדו הוא הוא קדמון לכל הקדומים כי גאה גאה כו'

However, this level of kindness that stems from greatness belongs specifically to the attribute of the Infinite One, blessed be He, "whose greatness is unsearchable"; for He alone is the One who is primordial before all that is primordial, "for He is highly exalted," etc.

לכן לך הוי' דייקא הגדולה משא" בנבראים לא שייך מדה זו מאחר שהם באמת כלא חשיבי וכל ההשתלשלות הוא כטפה לגבי אוקיינוס ויותר מכן אין ערוך כו'

Therefore "Yours, Havayah," specifically, "is the greatness." Whereas in created beings this attribute does not apply, since in truth they are "considered as nothing," and the entire chain of descending worlds (hishtalshelus) is like a drop compared to the ocean, and even more than that, there is no comparison, etc.

לכן בכל סטרא דקדושה הוא בחי' ביטול ואין דכלא חשיבי נהפוך מבחי' גדולה ולכן נקרא ארץ ישראל בשם ארץ כנען לשון הכנעה וביטול כמ"ש לעיל.

Therefore throughout the side of holiness there is the aspect of self-nullification (bittul) and of nothingness, of "considered as nothing," the reverse of the aspect of greatness. And therefore the Land of Israel is called by the name "the land of Canaan," a term of submission (hachna'ah) and self-nullification, as is explained above.

5 וזהו מדת חסד לאברהם שנמשך מבחי' ואנכי עפר ואפר ועד"ז אמר יעקב קטנתי מכל החסדים כמ"ש באגה"ק [באגרת הקודש] ע"ש.

And this is the attribute of "kindness to Avraham," which is drawn from the level of "and I am dust and ashes." Along the same lines Yaakov said, "I am too small for all the kindnesses," as is explained in Iggeres HaKodesh; see there.

ומי"ש בע"ח [בעץ חיים] מדת חסד ולא אמר גדולה היינו כי בע"ח [בעץ חיים] מדבר בחסד דז"א דאצילות
אשר הכלים הם בבחי' גבול ותכלית

And as for Etz Chaim's saying "the attribute of Chesed (kindness)" and not "Gedulah": this is because Etz Chaim speaks of the Chesed of Z'eir Anpin (the emotive attributes) of the World of Atzilus (Emanation), whose vessels are in the state of limit and end,

רל"ו אלפים רבבות פרסאות כמ"ש באגה"ק [באגרת הקודש] ד"ה איהו וחיוהי ולכן נק' זעיר אנפין משא"כ
ארך אפים הוא אין סוף.

236 thousand myriads of parasangs, as is explained in Iggeres HaKodesh, in the section beginning "He and His life-forces"; and therefore it is called Z'eir Anpin ("the small face"), whereas erech apayim ("long of face") is infinite.

6 ולכן בחסד דז"א נק' חסד דמ"ה [דשם מ"ה] בחי' ביטול שהכלים בטלים ממש לא"ס ב"ה אבל בחי' וגדל
חסד ורב חסד זהו בבחינת א"א שלמעלה מהאצילות כנ"ל וכמ"ש בזהר שם בענין חסד דלגאו וחסד
דלבר ע"ש.

Therefore the Chesed (kindness) of Z'eir Anpin is called the Chesed of Mah, the aspect of self-nullification (bittul), for the vessels are truly nullified to the Infinite One (Ein Sof), blessed be He. But the level of "great in kindness" and "abundant in kindness" is in the level of Arich Anpin ("the long face"), which is above Atzilus, as mentioned above, and as is explained in the Zohar there on the matter of the inner Chesed and the outer Chesed; see there.

אך משבה"כ [משבירת הכלים] שמעולם התהו נתהוה בחי' חסד דישמעאל אשר גם הוא פזרן אכן הפיזור
בכדי להראות את עשרו ותפארת גדולתו ולהיות לו לשם ולתפארת. הפך מבחי' הביטול מבחי' עפר
ואפר וממילא שאין משפיע רק מהמותרות שלו.

But from the shattering of the vessels (sheviras hakeilim) of the World of Tohu there came into being the aspect of the Chesed of Yishmael, who is also a lavish giver; but the lavishness is in order to show his wealth and the splendor of his greatness, and so that it will be for him "a name and splendor." [This is] the opposite of the aspect of self-nullification, of the aspect of "dust and ashes"; and consequently he gives only from his surplus.

7 והתהוות בחי' זה דנבראים היינו ע"י שבה"כ [שבירת הכלים] דייקא מעולם התהו שלפני האצילות שהיה החסד בבחי' גדולה כו' ועמ"ש מזהבד"ה ויהי בשלח פרעה בענין כמה ארך אפים לפניו כו' ע"ש.

And the coming into being of this aspect in created beings is specifically through the shattering of the vessels of the World of Tohu, which preceded Atzilus, where the Chesed was in the mode of greatness, etc. And see what is written about this in the discourse beginning "And it came to pass, when Pharaoh sent [the people] out," on the matter of "how much erech apayim there is before Him," etc.; see there.

ועמ"ש בביאור על פ' שחורה אני כו' בענין כאהלי קדר כו' ע"ש. והאדם צריך לידבק במדות דעולם התיקון חסד דמ"ה [דשם מ"ה] בחי' בטול

And see what is written in the explanation on the passage "I am black," etc., on the matter of "like the tents of Kedar," etc.; see there. And a person must cleave to the attributes of the World of Tikkun (rectification): the Chesed (kindness) of Mah, the aspect of self-nullification (bittul).

ולכן אפילו מגיע לו ריעותא מהגמילות חסד לא ימנע א"ע [את עצמו] מלגמול חסד כיון שסבת החסד מחמת שמשים עצמו כשיריים כו' כנ"ל.

Therefore, even if some harm comes to him from an act of kindness, he should not hold himself back from doing kindness, since the cause of the kindness is that he makes himself like leftovers, etc., as mentioned above.

8 והנה ע"י בחי' בטול זה יוכל להתגלות עליו מדותיו של הקב"ה ממש שהוא בחי' מדת גדולתו ית' בגילוי ממש

Now, through this aspect of self-nullification (bittul), the very attributes of the Holy One, blessed be He, can be revealed upon him, that is, the aspect of the attribute of His greatness, may He be blessed, in actual revelation.

כי ע"י בחי' שקיעה שמלמטה שהוא בחי' ביטול נמשך אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] בבחי' חותם בולט הוא בחי' מדת גדולתו ית' משא"כ בסט"א [בסטרא אחרא]

For through the aspect of sinking from below, which is the aspect of self-nullification, there is drawn down an arousal from above (isarusa dile'eila) in the mode of a raised seal, which is the aspect of the attribute of His greatness, may He be blessed. This is not so with the sitra achra (the other side),

שהוא בחי' יש נמשך משם רק ע"י שבירת הכלים וזהו ענין לעושי רצונו על אחת כמה וכמה.

which is the aspect of yesh (self-existence): from there it is drawn only through the shattering of the vessels. And this is the meaning of “for those who do His will, how much more so.”

9 וכמ"ש במ"א שבעולם התיקון נמשך השראת אור א"ס מבחי' שלימותא דכולא כו'. ואפשר שזהו ג"כ פ"י ארץ הרים ובקעות

As is explained elsewhere, in the World of Tikkun the indwelling of the Infinite Light (Or Ein Sof) is drawn from the level of “the perfection of all,” etc. And possibly this is also the meaning of “a land of mountains and valleys,”

כי אברהם שהוא בחי' הר היינו מדת החסד הרי חסד זה נמשך מבחי' ואנכי עפר ואפר שהוא בחי' בקעה בחי' ביטול כו' משא"כ בסט"א [בסטרא אחרא] כנ"ל ועמ"ש בד"ה ענין שניתנה תורה על הר סיני.

for Avraham, who is the aspect of “mountain,” that is, the attribute of Chesed (kindness): this Chesed is drawn from the aspect of “and I am dust and ashes,” which is the aspect of a valley, the aspect of self-nullification (bittul), etc. This is not so with the sitra achra (the other side), as mentioned above. And see what is written in the discourse beginning “The matter that the Torah was given on Mount Sinai.”

10 וזהו לשארית נחלתו למי שמשלים עצמו כשיריים. כי הנה י"ג מדות הרחמים נק' רחמים גדולים כמ"ש וברחמים גדולים אקבצך שנמשכים מבחי' ולגדולתו אין חקר.

And this is [the meaning of] “for the remnant of His heritage”: for one who makes himself like leftovers. For the Thirteen Attributes of Mercy are called “great mercy,” as it is written, “and with great mercy I will gather you,” since they are drawn from the level of “and His greatness is unsearchable,”

שהם מבחי' ארך אפים וגדל חסד ועמ"ש מזה בד"ה כי ההרים ימושו. וכד"ה קול דודי.

for they are from the level of “slow to anger (erech apayim) and great in kindness.” And see what is written about this in the discourse beginning “For the mountains may depart,” and in the discourse beginning “The voice of my beloved.”

וע"כ אינו נמשך אלא במי שמשים א"ע [את עצמו] כשיריים שהוא בחי' שקיעה וביטול שזה דייקא הוא הכלי לבחי' חותם בולט שמלמעלה וכמ"ש באריכות ע"פ שימני כחותם על לבך כו וז"ש [וזהו שכתוב] (ישעיה נ"ז)

And therefore it is drawn only into one who makes himself like leftovers, which is the aspect of sinking and self-nullification (bittul); for this specifically is the vessel for the aspect of the raised seal from above, as is explained at length on [the verse] "Set me as a seal upon your heart," etc. And this is what is written (Isaiah, chapter 57):

כי כה אמר רם ונשא כו' מרום וקדוש אשכון ואת דכא ושפל רוח כו' וע' בזהר פ' אמור (ד"צ סע"ב [סוף עמוד ב]) ובמק"מ [ובמקדש מלך] שם:

"For thus says the High and Exalted One," etc., "I dwell on high and in holiness, and with the crushed and lowly of spirit," etc. And see the Zohar, Parshas Emor (folio 90, end of side b), and the Mikdash Melech there.

LikuteiTorah.com
THE CHASSIDISHE PARSHA

About this edition

This edition contains the Hebrew text and the English translation.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY 4.0.

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Copy, print and share it freely, crediting Kehot Publication Society and likuteitorah.com; it may not be sold. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

English translation: prepared for likuteitorah.com with AI assistance (claude-code/opus-5.5) and checked against the Hebrew and against Sefaria; not yet reviewed by a human editor. Please check anything important against the Hebrew.

The Rebbe asked that the maamarim of the week's parsha, the "Chassidishe Parsha," be learned during that week, spread over its seven days (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Why learn it, and the Rebbe's brachos: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

A free, non-commercial project; nothing here is sold. Not affiliated with Kehot, Sefaria or the Lubavitch Library. © likuteitorah.com

From likuteitorah.com/likutei-torah/eikev/4/

DEDICATED IN HONOR OF

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

Dedicated in honor of the Rebbe's father, Reb Levi Yitzchok